

Motion till riksdagen

1989/90:So469

av Stig Gustafsson m.fl. (s)

Statens institut för psykosocial miljömedicin



Mot.
1989/90
So469-475

Statens institut för psykosocial miljömedicin (IPM) inrättades 1980-07-01. En huvuduppgift för IPM (proposition 1979/80:6) är "att genom forsknings- och kartläggningsarbete biträda myndigheter och andra organ, som arbetar med hälso-, social- och arbetsmiljöfrågor, med kunskapsunderlag av psykosocial natur. IPM är en av vårt lands mycket få myndigheter som direkt har till uppgift att bedriva forskning och sprida resultaten av väsentliga delar av sådan forskning till en lång rad avnämare och att göra det utifrån en av statsmakterna efterlyst (proposition 1984/85:181) men sällan tillämpad helhets-syn. Institutet skall inom det psykosociala området ha rollen av ett expert- och serviceorgan med såväl kunskapsgenererande som informations- och kunskapsförmedlande funktioner." För dessa mycket omfattande uppgifter har IPM sedan sin tillkomst förfogat över bara 8 1/2 tjänster på sitt riksstatanslag.

Regeringen tillsatte 1988 en arbetsmiljökommission bl.a. med uppgift att kartlägga arbetsmiljöer som ger upphov till skador och ohälsa. Kommissionen skall inte bara se på faktorer som vållar fysiska skador utan också på psykiskt påfrestande inslag i arbetet, arbetets organisation, otillräckligt inflytande över den egna arbetssituationen och andra förhållanden som påverkar den psykosociala arbetsmiljön.

I regeringens kommittédirektiv framhålls att arbetsskadorna, de långa sjukskrivningarna och förtidspensionerna belastar de offentliga utgifterna för försäkringskyddet med 45 miljarder kronor för 1988, till vilket kommer effekterna för stat och kommun av minskade skatteinkomster och kostnader för stillestånd, driftsstörningar, överdimensionering av personalstyrkan, vikarieanskaffning m.m. för företag och förvaltningar.

IPM:s hittillsvarande verksamhet har utvärderats av en extern sakkunniggrupp (f.d. L●-ordföranden Gunnar Nilsson, psykiatriprofessorn Kalle Achté, Helsingfors, och fysiologiprofessorn Björn Folkow, Göteborg). Denna verksamhet befanns vara imponerande såväl kvantitativt som kvalitativt, ha hög samhällsrelevans och sammanfalla med de intentioner som avsetts i regeringsproposition och riksdagsbeslut. Verksamheten ansågs åtnjuta ett högt internationellt anseende och vara en av världens ledande inom sitt område. Den av IPM äskade personalutbyggnaden med några tjänster årligen bedömdes som "högst blygsam och utomordentligt väl motiverad" samt som "en mycket god investering".

Samtliga tre centrala arbetstagarorganisationer – LO, TCO och SACO/SR – har tagit del av expertgruppens slutsatser och rekommendationer och anslutit sig till dessa i upprepade skrivelser till regering och riksdag, senast i en gemensam skrivelse 1988-06-08.

I linje härmed framhöll även ett enigt socialutskott i sitt betänkande SoU 1988/89:16 "att IPM gör ett angeläget arbete" och "behöver tillföras ytterligare resurser." --- "Regeringen bör (sålunda) --- snarast återkomma med förslag (härom) till riksdagen." Riksdagen gav detta till känna för regeringen.

Enligt årets budgetproposition finner regeringen det "angeläget att IPM:s verksamhet kan bedrivas så effektivt som möjligt inom de ramar som riksdagen angav vid institutets tillkomst" för 10 år sedan.

Den ram som då angavs i regeringsförslag och riksdagsbeslut var 8 1/2 fasta och namngivna tjänster.

Lönekostnaderna för dessa 8 1/2 tjänster är f. n. 2 865 618 kr.

Enligt budgetpropositionen föreslås IPM för lönekostnader erhålla 2 311 000 + 483 000 = 2 794 000 kr. Detta belopp understiger sålunda kostnaderna för de ramar som riksdagen angav vid institutets tillkomst med 71 618 kr.

Trots detta talar budgetpropositionen om en förstärkning av IPM:s personalstat med en forskartjänst.

De i budgetpropositionen föreslagna medlen räcker inte ens för lönerna för det antal (8 1/2) tjänster institutet skall ha inom de ramar riksdagen angav vid institutets tillkomst.

Den förstärkning av IPM som de tre sakkunniga föreslagit med uttryckligt och upprepat instämmande från bl. a. de tre centrala arbetstagarorganisationerna och som riksdagen också synes förvänta sig förslag om från regeringen har helt uteblivit.

Full kostnadstäckning för IPM:s redan befintliga personalstat kräver alltså en uppräknig av anslaget med 71 618 kr. i förhållande till det i budgetpropositionen föreslagna.

Vill man tillföra ytterligare resurser i linje med IPM:s anslagsframställning och riksdagens tillkännagivande är kostnaden för en forskartjänst ca 236 000 kr. per person och år, och för en forskarrekyteringstjänst ca 186 000 kr. per person och år.

Av intresse i sammanhanget är även de bedömningsgrunder som anges i regeringens direktiv inför 1990 års forskningsproposition. Direktiven anger som främsta bedömningsgrund det anseende verksamheten tillvinner sig internationellt. Det är synnerligen väl dokumenterat att IPM – enligt de externa sakkunniga åtnjutande "ett högt internationellt anseende" och "en av världens ledande inom sitt område" – får höga vitsord enligt detta prioriteringskriterium.

För att även fortsättningsvis kunna fullgöra sina uppgifter på ett effektivt sätt och för att möta en allt större efterfrågan behöver IPM tillföras ytterligare resurser. Förstärkningsbehövet har utförligt redovisats i anslagsframställan för 1989/90. Vi menar att en sådan satsning – precis som Gunnar Nilssons sakkunniggrupp och de tre centrala arbetstagarorganisationerna framhållit – är en mycket god investering i det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande folkhälsoarbetet.

Hemställan

Mot. 1989/90

So469

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om IPM:s angelägna behov av resurser.

Stockholm den 22 januari 1990

Stig Gustafsson (s)

Gustav Persson (s)

Inga-Britt Johansson (s)

Maja Bäckström (s)